

"תערוכה זוגית"? רק אל תצפו לראות שם אהבה

יום רביעי 06 בפברואר 2013 08:00 מאת: הדס רשף, עכבר העיר

התערוכה שאצרו יחד זוג האמנים יעל אזולאי ויונתן הירשפלד, היתה כה מהנה, עד שהחליטו להזמין בני זוג ליצור עבודות משותפות ולהציגן ב"תערוכה זוגית"

יעל אזולאי ויונתן הירשפלד

לקראת תערוכת הגמר החלה יעל אזולאי לצאת עם יונתן הירשפלד, זמן קצר אחרי פרידה מבן זוג אחר, לא אמן, שדווקא איתו היה לה קשה ליצור. המפגש עם הירשפלד הפיץ בה רוח חדשה, יצירתית. בשנה שעברה, בהשתתפות מחנה קיץ ליהודים בארה"ב, הרגישו ניכור בשל המרחק, וקושי בהיעדר הסטודיו, אז הם החליטו לאצור יחדיו תערוכה, "הספשליסטים" בגלריה הקולקטיבית חנינא, שבה הירשפלד שותף. העבודה המשותפת היתה כה מהנה ומפרה עבורם, שהם החליטו לאצור תערוכה נוספת, "תערוכה זוגית", שאליה הזמינו בני זוג אמנים ליצור עבודה משותפת. לפני כמה חודשים התחתנו השניים, בחתונה אזרחית, ואנחנו נפגשנו כדי לדבר על אמנות, רדיקליות ואהבה.

"ביקשנו מהאמנים לצאת מעורם" מספר הירשפלד, "שיכינו עבודה חדשה כזוג". אזולאי מוסיפה: "לא אמרנו להם מה לעשות, רק שיהיה תהליך משותף במטרה לבדוק את הנושא. כשעובדים עם מישהו אחר חייבים לזוז קצת הצדה". הירשפלד מסכים: "אחד המיתוסים המקודשים הוא האמן העובד לבד, כפינו עליהם לעבוד יחד."

עבודה של עמי פייצ'ביץ ויוליה פריידין

כשאזולאי מדברת על העשייה, היא מלאת תשוקה והתרגשות: "ב'ספשליסטים', כשהגענו לשבוע ההקמה, הלכנו לראות עבודות יחד, לסטודיות של האמנים, דיברנו איתם יחד. שבוע ההקמה היה מאוד אינטנסיבי, קיבלנו את הגלריה במצב

מזעזע, זה היה אחרי תערוכת מכירה וכל הקיר היה מחורר ומלוכלך ובילינו שם המון שעות, אני והוא עם השפכטלים, גם ככה יש בזה משהו קסום שגלריה נראית כמו פח אשפה ואחרי שבוע זה הופך לדבר הכי יפה בעולם. זה בכל מקרה קסום, לחלוק את זה היה עוצמתי."

זאת תערוכה של זוגות, ולא חשים שם יותר מדי את האהבה. הזוגיות היא לאו דווקא הדבר שהכי בולט או בא לידי ביטוי בתערוכה.

"זה נכון" עונה הירשפלד, "בעיני זה מעניין. יכולנו לתת לזוגות לעשות עבודות על הזוגיות, על האהבה, אבל אני חושבת שהיתה החלטה מודעת להימנע מזה". גם אזולאי מסכימה: "נושא האהבה לא עלה באופן מודע, אבל היא עדיין צצה בכל מיני דרכים."

הירשפלד: "אין מה להגיד על אהבה וזוגיות במובן הזה, אהבה זאת אהבה, אבל אפשר לראות דוגמה בעבודה של אסף סטי ויעל בן שלום - טקס החתונה עצמו עבר תהליך של תיעוד מוגזם, הם תיעדו צלם וידאו נוגח בראש של צלם סטילס. תיעוד היתר הפך לקומדיה. דוגמה אחרת היא בעבודה של ורד אהרונביץ ומיכאל לירן, שנשענת על העובדה שהם יחד מגיל התיכון. זה חדר קטן מוקף ילדות צוחקות, אתה עומד שם והילדות היפות המקובלות צוחקות עליך. אפשר לחשוב על הזוגיות כמקלט הדדי. הזוגיות מופיעה בתערוכה בכל מיני מקומות, אבל לא במובן שיש למישהו איזו בשורה גדולה על מהי אהבה או זוגיות אלא בניואנסים. כשראיתי את העבודה של עדי דולזה ורונה שטרן ושאלתי אותם על מה אני מסתכל, עדי ענה 'טוב זה הבן שלנו'. הם יצקו בן."

עבודה של דפנה גזית ודביר כהן קידר

איך האמנים התמודדו עם היצרים הגדולים שהיצירה מוציאה מהם ומהאגו?

הירשפלד: "פחדנו שזוגות יפרדו בגללנו. אם היו עושים תערוכה כזאת במומה, ייתכן שזוגות היו מתגרשים בגללה. האמנות היא מקום של הרבה דברים נפלאים אבל גם של אגו. זוגות מצאו דרכים להיפטר מסוגיית האגו הזאת. אצל עמי פייצ'ביץ ויוליה פריידין הם פתרו את זה כך שלכל אחד היה דף משלו."

אזולאי: "כשהתלבטנו מה נכין, יונתן הציע שנעשה עבודת וידאו, ועניתי שאין מצב כי לו יש חוסר הבנה בווידאו ולי יש חוסר הבנה בציור, זאת ממש שפה אחרת, זה היה חייב ללכת למקום נייטרלי, ובסוף הכנו יחד פסל."

אנחנו חוזרים לזה שזאת תערוכת שיתופי פעולה בין זוגות, ויש כאן סוג של בריחה מהמחויבות. בריחה

מהעיסוק במערכת יחסים, בריחה מלתת את המדיום שלך באופן מלא לבן הזוג שיתערב בזה .

הירשפלד: "זאת שאלה מה המטרה שלך, המקום של לעבוד עם אמנים ולהפעיל אצלם משהו הוא יותר עמוק. אם עוד חצי שנה תראי עבודה של מישהו מהתערוכה הזאת שתצלצל מהתערוכה הזאת, אז נבין שדברים הונעו. בניגוד למה שיהונתן גפן אמר לנו, אמנות לא יכולה להיוולד כמו ילד, אמנות נולדת על ידי זה שאנשים שומרים על אוטונומיה. גם העבודות שבהן נראה שהאוטונומיה לא נשמרה, כמו תצלומי הלילה של דפנה גזית ודביר כהן קידר - לא ברור מי צילם מה, אין נגיעה ייחודית - עבודה כזאת יכולה להתרחש רק ברגע שכל אחד נתן לשני אוטונומיה. ככה גם בזוגיות, ההתערבות היא מחלת נפש, היא לא בריאות הנפש, לא צריך להתערב או להיטמע זה בזה, זאת סתם פרוורסיה. אם הסתכלנו על מהפכה במוסד הזוגיות, אז זאת מהפכה של זוגיות בריאה שבה שני בני הזוג שומרים על חיים משותפים אבל לא נטמעים, ההיטמעות היא לרוב פרדיגמה שוביניסטית."

אזולאי: יש מקומות שזה התאים והם עשו את זה, ובאחרים הם רצו לעשות עבודת אמנות שיהיה להם מעניין לעשות,

אותי אישית לא מעניין לעשות מהלך על ציור של הירשפלד, או שהוא יעשה וידאו ואני ציור, מניחה שגם אצל אחרים המחשבה הזאת עברה בראש, לא חושבים על להתלכך ולפלוש לטריטוריות."

ורד אהרונוביץ ומיכאל לירן פריים מתוך הווידאו

התערוכה הזאת היא יותר ניסיון מאשר תערוכה, אין תמה שהלכה ונבנתה לאורך זמן או עם עבודת מחקר ארוכה.

הירשפלד: "זה מודל הפוך של אוצרות, כל המודל הזה של האוצר/ת שבחר/ת תמה 'החתול באמנות הישראלית', וזה לא באמת עמוק, ואז הוא מביא 30 עבודות שמתאימות לזה, גם חנינא וגם אני ויעל עוסקים בזה, זה באמת ניסוי ולא תערוכה, יותר כיף לעשות ניסיונות."

אם מדברים על מודלים של אוצרות, זה כמובן +10 ורפי לביא, אולי אפשר לייחס אותו לאמנים צעירים בתחילת הדרך שעדיין מוכנים לזוז ימינה ושמאלה ולהתנסות בדברים וגם צריכים איזושהי הפעלה, אנחנו כבר ללא בבית ספר, אין לנו מסגרת של תרגילים, אין לנו את המקום להתנסות, פתאום דווקא המסגרות האלטרנטיביות האלה יכולות להציע משהו מרענן. אמנים צעירים לוקחים את החוק לידיים ופועלים באופן עצמאי, כל הפעולות של הגלריות הקולקטיביות, מה שאוהבים לכנות "אלטרנטיביות", למרות שהן בעיקר לא מסחריות; השאלה היא האם המודל הזה מממש את הפוטנציאל. אני לא בטוחה, זה יכול ללכת למקום עוד יותר אוונגרדי.

הירשפלד: "זאת שאלה שמאוד מטרידה אותנו, ואני יודע שגם את חברי גלריה אלפרד, כל הזמן חושבים 'מה הדבר הבא שאנחנו עושים'. חנינא דחפה את הגבול בכמה דברים - עשינו תערוכה של אמנים הונג קונגים, אמנות של נשים בדואיות, של פליטים מהשכונה, התערוכה הבאה היא אודרי ברגנר בת ה-92, אשתו של יוסל ברגנר, מתחנו את הגבול של דברים שאף גלריה אחרת לא מציגה, אבל אנחנו מאוד רחוקים מסיפוק. אני פוחד מהמילה אוונגרד כי אני עוצם את העיניים ורואה בחורה עירומה שוכבת באמבט חלב באמצע הגלריה."

עבודה של יעל אזולאי ויונתן הירשפלד

אנחנו ב-2013, לא בשנות ה-70, חברה שחזרה מחו"ל אמרה לי שמופשט בארץ הוא לא פופולרי, וענית לה שמבחינתי אחרי שהוא סיים את מקומו פורץ הדרך הוא היה צריך להיעלם מהעולם. היום זה קיטש ומנייריזם, גם המקום של המיצג שמביך את הקהל היה צריך להיעלם אחרי רעידת האדמה, אבל איך אנחנו יכולים להגדיר עכשיו אוונגרד חדש? מה אנחנו יכולים היום לעשות, מה השאיפות שלנו?

הירשפלד: "אני לא מאמין באוונגרד, זה מיתוס, אמנות לא מתקדמת, אין לה קדמה, אין מושג של קדמה באמנות, אין שום דבר שיותר מתקדם בקרוואג'ו או מרינה אברמוביץ שיותר מתקדם מוולסקז, זאת התפשטות לרוחב, אז מה אנחנו צריכים לעשות? אנחנו צריכים להשמיע הרבה קולות ולתת שיח מגוון ועשיר. גם אין רדיקלי, המונח מטעה, רדיקליות זה אם אתה פועל בתוך הנרטיב המודרניסטי ודוחף את גבולות האמנות אל הקצה. אני נולדת ב-79, שנתיים אחרי הילולת פוקו, מבחינתי, פוסט מודרניזם איננה איזו אופנה חדשה שהגיעה, זה דבר זקן ממני, זה של זקנים!".

אתם שלוש שנים יחד והתחתנתם לפני כמה חודשים בחתונה חילונית.

אזולאי: "הלכנו ונפגשנו עם רב שהוא צעיר וקצת יותר 'נאור', ישבנו ולמדנו את הטקס, הבנו שמסבנים אותנו על טקס שוביניסטי מלא בשנאת נשים. החתונה היתה מאוד קטנה, העלויות היום של חתונות לא הגיוניות בכלל, אנחנו לא מוכנים להיכנס לחובות בגלל זה. ומלבד זאת, מה אני אעשה עם 400 מחברי הקרובים ביותר' ובני משפחה שלא ראיתי יותר מעשור? אנחנו רוצים רק את בני המשפחה שאני באמת מנהלת איתם שיחות, שנפגשים איתם על בסיס קבוע, או כאלה שחשובים ויקרים לנו, מה יש להזמין מעבר לזה? האירוע היה כל כך קטן שאפשר היה ליהנות, לשבת, לדבר, לפגוש את האנשים".

הירשפלד: "למשפחה שלי נושא החתונה היה יחסית חשוב, אבל אני לא מזדהה עם שום דבר בטקס הזה, האל שסוגדים לו היה יכול להיות מבחינתי יופיטר, וכל הסיפור כולו, האישה היא הירח והגבר הוא השמש והיא מקיפה אותו שבע פעמים, זה חסר משמעות לחלוטין, אין לזה שום נגיעה אלי. לפעמים אני מתפלא על חברים שלי שעושים חתונה כזאת וזורמים עם זה, אני תוהה עד כמה אנשים מוכנים לזרום עם משהו שאין לו שום נגיעה על החיים שלהם. התחתנו מתחת לטלית של אבא שלי על חוף הים. כל העניין הקפיטליסטי שהחתונה הפכה להיות געשעפט, לעסק, לא מתאים בכלל. עשינו חתונה חילונית, לא נרשמנו במשרד הפנים, חיתן אותנו הסופר שאהוב על שנינו, משה אופיר, סופר שקראנו יחד בקול רם את הספרים שלו בלילה. אגב כשסיפרנו לו את זה הוא אמר 'אם זה מה שאתם עושים בלילה באמת אתם כבר יכולים להתחתן'. האם זה מקטין את מידת המחויבות בקשר? האם יותר קל להתגרש כשאתה לא ברבנות? לדעתי לא. הכוח של הזוגיות, התוקף והעצמה שלה נשענים על זה שאין יציבות. אם הייתי חייב להיות כאן, והיה ברור שיעל תהיה גם מחר, הקשר לא היה מלא במתיקות. הוא מלא במתיקות בדיוק כי אני מפחד שהיא תעזוב מחר, החרדה גורמת לי להיות הרבה יותר פורה ביצירה, בניגוד למיתוס האמן המיוסר, אני מצייר וכותב יותר, האושר לא הפך אותי לשבע בכלל, אלא דווקא להפך, לפרנואיד".

עבודה של גידי סמילנסקי ורותם ריטוב

אזולאי: "הדבר הטוב הוא שכרגע יש אהבה, וזה טוב. מה יהיה אחר כך? מי יודע. יש לי יתרון אדיר שבן הזוג שלי אמן, זה כל הזמן מפרה את המחשבה, הגלגלים כל הזמן בתנועה. אם היה לי בן זוג שאיננו אמן, הייתי צריכה להתעקש יותר כדי ליצור, הקרקע פורה - אנחנו הולכים לפתיחות ותערובות יחד, מדברים על העבודה שלנו, זה משהו שקורה כל הזמן. אבל קודם צריך להתגבר על כל מכשולי הזוגיות שהם גם ככה אבן שואבת לזמן והתעסקויות."

«[תערוכה זוגית](#), תערוכה קבוצתית. עד 22.2. [גלריה חנינא](#), י.ל פרץ 31, תל אביב. שעות פעילות: ב'ה' 14:00-16:00, ו' 11:00-14:00.